סח: השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

ת"ש מסיפא. מהך דנפל של תרומה תחלה היה יכול לפשוט כמו שמוכיח לבסוף אלא דיחמא ליה להניח כל הכריתות עד שמעמידן על האמת: **והני** תלתא בבי. תרתי דשאור והך דיין שנפל לתוך עדשים ואע"ג דבשאור איכא תרי בבי נפל של תרומה תחלה ונפל של חולין תחלה תרוייהו משיב להו חדא דמשום נפל של תרומה תחלה מפיים לפרוסי נפל של חולין תחלה לאמוראים דאפילו כפוגם מעיקרא קאסר ת"ק:

לרבי שמעון ליצטרפו היתר לאסור. וא"ת אמאי לא תלי פלוגתייהו בזה וזה גורם בהיתא דסוף פרק כל הכלאים (לעיל דף מט.) וי"ל דהיינו דוקא שאין בזה כדי להחמיץ ולא בזה (ב) כי מצטרפי ה"ל זה וזה גורם אבל כשיש בכל אחד כדי להחמיץ אין שייך זה וזה גורם ואפי' מאן דשרי התם אסר הכא:

[וע' תוס' פסחים מ. ד"ה עד]:

רבי שמעון לטעמיה דאמר אפי' איסור ואיסור לא מצטרפי דתנן הערלה והכלאים מצטרפים ר"ש אומר אין מצטרפין. תימה דמעיקה (דף יח.) פריך מהא דקאמר ר' שמעון הערלה והכלאים אין מצטרפין אהיתא דר' שמעון דאמר כל שהוא למכות וא"כ למ"ל לירוף ומשני התם אין מצטרפין אין לריכין לגרף פירוש דבכל שהוא נמי מיתייב והכא משמע דאין מצטרפין ממש קאמר שאין מצטרפין לחייב ותירץ ר"ת דהתיא דהתם דפריך מינה במסכת מעילה היינו מתניתא דהתם דמסכת ערלה דאמרינן נמי רבי שמעון אומר אין מצטרפין גבי ערלה וכלאי הכרם והתם מיירי בערלה וכלאי הכרם שהם בעייהו אלא תערובת ולכך קאמר אין לריכין לגרף והתיא דמייתי הכא לאו היינו מתני' דמסכת ערלה אלא היינו מתני' דמיירי בתערובת והכי איתא התם [1]הערלה והכלאים אסורין ומצטרפין זה עם זה ר"ש אומר אין מצטרפין והכי פירושו דת"ק סבר דמצטרפין זה עם זה לאסור התערובת דהיתר אי ליכא מאתים שאם נפל תני לוג מערלה וחני (ג) מכלאי הכרם לפחות ממאתים לוגין דהיתר מצטרפין לאסור התערובת ור"ש אומר אין מצטרפין לאסור דכיון דאיכא מאתים דהיתר מערלה לחוד או מכלאי הכרם מותר אע"ג דליכא מאתים מן כולם והשתא ניחא דעל כרחך הך אין מצטרפין ממש קאמר כדפי' דליכא למימר אין לריכין לגרף קאמר כי ההיא דמסכת ערלה ומשום דכל שהוא למכות דקאמר התם ר"ש כל שהוא למכות (ד) היינו דוקא באיסור בעייה אבל ע"י תערובות בהיתר לא דאל"כ לא תמצא שום ביטול לר"ש לא בריש ולא בס' ולא במאתים אלא ודאי באיסור מעורב בהיתר מודה ר"ש כדפי' אבל היכא דלא שייך ביטול כגון היכא דאיכא טעם תשכיון ליה כאילו היה האיסור בעין דהא טעם כעיקר כדפ"ל: [עי' תוס' מעילה יח. ד"ה תני ותוס' שבת פט: ד"ה אסורין ותוס' בכורות מ: ד"ה וכי האמר]:

ההוא עכברא דנפל בגו חביתא דשיכרא אסריה רב לההוא שיכרא. תימה הא לוגן בלוגן הוא ולשתרי וי"ל דמיירי שהה שם יום או יומים והיה כבוש בתוך השכר וכבוש הרי הוא כמבושל: **דהא** (ה)מאיסא ובדילי אינשי מיניה. פ"ה וא"כ למ"ל דאסריה רחמנא דהיינו חידושיה וכן פירש לקמן גבי שבבת זרע ול"נ דנהי דמאתים ובדילי אינשי מיניה מ"מ לא הוה ידעינן דהאוכלו בלאו האוכל שרץ וכן שיהא טמא בשבבת זרע ועוד דא"כ לא הוי חידוש בחידוש בעלמא בכל מקום בתלמוד בחידוש בעלמא ר"ל איסור מכלל היתר או היתר מכלל איסור לכן נראה דהא בדילי אינשי מיניה (ו) וא"כ מן הדין היה לנו להתירו משום דהוי פגם ונותן טעם לפגם בעלמא מותר ואפ"ה אסריה רחמנא (ז)אף כל נט"ל דשרלים אסור כיון שכך איסור דשרלים והשתא ניחא דהוה כשאר חידוש דעלמא שבכל התלמוד דהוא איסור מכלל היתר:

אלא מעתה לימא לה ריבש. כיון דחידוש הוא כדאמר וא"ת מאי פריך בשלמא גבי איסור הוי חידוש כיון דנט"ל בעלמא שרי והכא אסריה רחמנא אלא גבי טומאה מה בכך אי הוי פגם הא גבי טומאה אין לחלק בין פגם לשבח וי"ל דגבי טומאה נמי הוי חידוש מה שהוא מטמא כמה שהוא פגם שהרי גלי קרא בנבלה דשמיה רחייה לגר דהיינו שהסריחה אינה קרויה נבלה: **אמר** רבא הלכתא נותן טעם לפגם בו'. פירוש אף בשרלים ולא תימא דבשרלים חידוש דקאמר לעיל וליתסר משום פגם דשרלים אלא אף בשרלים פגם מותר ועכברא בשיכרא דאסר לא ידענא אי משום נותן טעם לפגם דקסבר אסור (ו)[אף (ז) בשאר שרלים] ולית הלכתא כוותיה פירוש

דאף

כדרבי זירא ת"ש מסיפא היין שנפל לתוך עדשים וחומץ שנפל לתוך גריסין אסור ור"ש מתיר והא ה"נ דפגם מעיקרא ופליגי וכי תימא ה"נ כדשני ליה עולא לרבי חגא כשהשביח ולבסוף פגם ומי פליגי כשהשביח ולבסוף פגם והא קתני נפל של תרומה תחלה דברי הכל אסור אלא לאו ש"מ בפגם מעיקרא מחלוקת שמע מינה הני תלתא בבי דקתני למה לי בשלמא בבא דסיפא קמ"ל בפוגם מעיקרא מחלוקת מציעתא נמי השביח ולבסוף פגם דברי הכל אסור אלא רישא למה לי השתא ומה סיפא דלא קא משבח כלל אסרי רבנן רישא דקא משבח מיבעיא אמר אביי רישא לר"ש אצטריך והכי קאמרי ליה רבנן לר"ש עיסה זו ראויה להחמיץ בשתי שעות מי גרם לה שתחמיץ בשעה אחת איסור ור' שמעון כשהשביחו שניהם השביחו כשפגמו שניהם פגמו לר"ש ליצטרף היתר ואיסור בהדי הדדי וליתסר ר"ש לטעמיה דאמר אפי' איסור ואיסור נמי לא מיצטרפי [6]דתנן [7]א[8]הערלה וכלאי הכרם מצטרפין ר"ש אומר אין מצטרפין ההוא עכברא דנפל לחביתא דשיכרא אסריה רב לההוא שיכרא אמרוה רבנן קמיה דרב ששת נימא קסבר נט"ל אסור אמר להו רב ששת בעלמא סבר רב נט"ל מותר והכא חידוש הוא דהא מימאס מאים ובדילי אינשי מיניה ואפילו הכי אסריה רחמנא הלכך נט"ל נמי אסור אמרו ליה רבנן לרב ששת אלא מעתה ליטמא לח ויבש אלמה תנן [1]בטמאין לחים ואין מטמאין יבשים ולטעמיך שבבת זרע תטמא לח ויבש אלמה תנן [2]בטמאין לחין ואין מטמאין יבשין אלא מאי אית לך למימר [3]שבבת זרע אמר רחמנא בראויה להזריע ה"נ [4]במותם אמר רחמנא כעין מותם מתקיף לה רב שימי מנהרדעא ומי מאים והלא עולה על שלחן של מלכים אמר רב שימי מנהרדעא לא קשיא [5]הא בדדברא הא בדמתא אמר רבא הלכתא [6]נותן טעם לפגם מותר ועכברא בשיכרא לא ידענא מאי טעמא דרב אי משום דקסבר נותן טעם לפגם אסור ולית הלכתא כוותיה אי משום [7]דקסבר נותן טעם לפגם מותר ועכברא בשיכרא אשבוחי משבח איבעיא להו

נפל

דדרבי זירא. דמימון יותר מדאי שבח הוא לענין מימון עיסות לאחרות: **והקפני נפל של תרומה תחלה.** דהשביח ולבסוף פגם הוא ומודי ר"ש בה: **אלפא בבי.** ריש"ל היכא דנפלו כאחת ואשמועינן פלוגתא: **מציעתא.** נפל של תרומה תחלה. בכה דסיפא יין שנפל לתוך עדשים. מציעתא נמי אשמעינן דהשביח ולבסוף פגם דברי הכל אסור: **סיפא דלא משבח כלל.** יין בעדשים אסרי רבנן: **רישא.** דתרומה אשבחיה בהדי שאור דחולין בריש"ל והדר פגמה תרוייהו מיבעיא: **לר"ש אצטריך.** לאשמועינן דר' שמעון מתיר: **מי גרם לה שבחמץ בשעה אחת איסור.** ומצלא דהשביחו ולבסוף פגם ובהיתא הא קא מודית לן דאסור: **שניסס השביחו.** ולא האיסור לבדו השביחו: **וליפסר.** משום משבח ולבסוף פגם דמודי ר"ש בה: **הערלה וכלאי הכרם מצטרפין.** אם נפלו שניהם לפחות ממאתים: **והכא.** גבי שרץ היינו טעמא דאסור בפגם: **דהא.** איסור שרץ חידוש הוא: **דהא מימאים.** ובלאו אוהרה בדילין אינשי מיניה ולמה ליה לאוהרה דחמנא עליה ש"מ אפי' נותן טעם לפגם אסור: **אלא מעתה.** אי חידוש הוא: **יטמא לח ויבש.** שהרי מאוס הוא ובדילי אינשי ממנעו למה ליה לאוהר דחמנא עליה ש"מ אפי' כשהוא יבש מטמא: **אלמה תנן.** במסכת נדה (דף נד.) אבל השרץ ושבבת זרע מטמאין לחין ואין מטמאין יבשין אלא לאו ש"מ לא מאים שרץ ולאו חידוש (ח) ואיצטריך לאוהרי עליה דעובדי כוכבים אבל: **וליטעמיך שבבת זרע.** הא ודאי ממאים ובדילי אינשי ממנעו וחידוש הוא מטמא לח ויבש: **אלא.** שאני לענין טומאה אע"ג דחידוש הוא גזירת הכתוב היא דלא ולא יבש דכתיב (ט) כל אשר יפול עליו מהם במותם כעין מותם כשהן לחין: **שבבת זרע אמר רחמנא בראויה להזריע.** או איש אשר תצא ממנו שבבת זרע (ט): **דמתא.** עכבר של ישוב מאים: **עכבר דדברא.** אשקורי"ל בלע"ז:

נפל

עין משפט נר מצוה

סח א מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה יד:

סט ב מיי' פ"ל מהל' שאר אבות הטומאות הלכה יב

ע ג מיי' פ"ב מהלכות מעשה הקרבן ומוסב הלכה ח:

עא ד טוש"ע י"ד סימן קד סעיף ח:

מסורת הש"ס

(א) נפי' התוס' הני דתניא, (ב) ערלה פ"ב [מ"ח] מעילה יח, ועי' תוס' שם ד"ה תניא, (ג) [נדה נד:], (ד) [שם], (ה) [שם נז. חולין עד.], (ו) [לעיל לו. וש"נ], (ז) דקסבר עכברא כשיכרא אשבוחי משבח כל"ל. רש"ל וע"ש, (ח) [וקבלת יא], (ט) [שם סב], (י) [המעיין בערלה לא יתמה אלא משנה אחת בערלה יכולה הכרם וכן צריך תיקון גדול בכוונת תוס' על משנה דתמלון שנים ושלם שתות וכו' השניה בפ"ב במס' ערלה משנה י' במ"ש תוס' במעילה יח. ע"ש], (כ) דכל נע"ל דשרלים כל"ל. ר"מ, (ל) ני' רש"ל וע"ש.

תורה אור השלם

1. ואיש כי תצא ממנו שבבת זרע ורחץ במים את כל בשרו וטמא עד הערב: ויקרא טו טז
2. וכל אשר יפל עליו מהם במותם יטמא מכל כלי עץ או בגד או עור או שק כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם במים יובא וטמא עד הערב וטהר:
ויקרא יא לב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלמה תנן וכו' ולאו חדוש הוא ואצטריך לאוהרי עליה כיון דעובדי כוכבים אבלי לה הס"ד: (ב) תוס' ד"ה לר' שמעון וכו' ולא מה בדי להחמיץ כי מצטרפין: (ג) ד"ה ר' שמעון וכו' ואלי לוג מכלאי הכרם וכו' לו מכלאי הכרם לחוד מותר: (ד) בא"ד כל שהוא למכות דהתם היינו דוקא: (ה) ד"ה הא מאיסא וכו' והיינו מיבעיא וכו' לא הי חידוש דהכא כחידוש: (ו) בא"ד דהא בדילי אינשי מיניה ה"ק וא"כ מן הדין: (ז) ד"ה אמר וכו' דקסבר אסור אף בשרצים ולית הלכתא:

לעזי רש"י

אשקורי"ל [אישקורי"ל]. סנאי.

מוסף רש"י

בעין מותם. כעין שעת מיתה שהיו לחים, למעוטי שרץ שיבש (חולין עד.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com